

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ ЛІКВІДНОСТІ В УКРАЇНІ

CURRENT STATE AND PROBLEMS OF BANK LIQUIDITY IN UKRAINE

Шептуха О.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури

Sheptukha Olena

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Finance and Credit,
Kharkiv National University of Construction and Architecture

У статті обґрунтовано, що регулювання банківської ліквідності є актуальним питанням, яке впливає на успішність та результативність діяльності банків. Стаття присвячена визначенню сутності та аналізу банківської ліквідності в Україні. У ній з урахуванням сучасного розвитку банківської системи України проаналізовано показники ліквідності вітчизняних банків та їх зміни. Виявлено, що рівень ліквідності як банківської системи, так і великих банків України є прийнятним. Проведено коефіцієнтний аналіз ліквідності АТ «Райффайзен банк Аваль». Виявлено, що подальша діяльність вітчизняних банків має ґрунтуватись на продуманій стратегії, що сприятиме регулюванню їх статутного капіталу, фондів спеціального призначення та резервів, залученню позикових коштів сторонніх організацій, здійсненню активних кредитних операцій.

Ключові слова: ліквідність, ризик ліквідності, класифікація ризиків ліквідності, регулювання ліквідності, економічні нормативи, коефіцієнтний аналіз ліквідності.

В статье обосновано, что регулирование банковской ликвидности является актуальным вопросом, который влияет на успешность и результативность деятельности банков. Статья посвящена определению сущности и анализу банковской ликвидности в Украине. В ней с учетом современного развития банковской системы Украины проанализированы показатели ликвидности отечественных банков и их изменения. Обнаружено, что уровень ликвидности как банковской системы, так и крупных банков Украины является приемлемым. Проведен коэффициентный анализ ликвидности АО «Райффайзен банк Аваль». Обнаружено, что последующая деятельность отечественных банков должна основываться на продуманной стратегии, которая будет способствовать регулированию их уставного капитала, фондов специального назначения и резервов, привлечению заемных средств сторонних организаций, осуществлению активных кредитных операций.

Ключевые слова: ликвидность, риск ликвидности, классификация рисков ликвидности, регулирование ликвидности, экономические нормативы, коэффициентный анализ ликвидности.

Banking liquidity plays an important role both in the activity of a separate bank and in ensuring the stability of the banking system of Ukraine. It is one of the main indicators of the activity of any bank. Therefore, one of the important tasks of ensuring financial stability of the bank is the constant support of the necessary correlation between its own capital and the attracted and placed resources or its level of liquidity. The article is devoted to the analysis of the current state and problems of bank liquidity in Ukraine. The article deals with the concept of liquidity of the bank as a stock or stream generalized and systematized definition of liquidity. The analysis of the concept of "liquidity risk" allowed allocating the classification of liquidity risks of the bank. Regulation of liquidity of banks is carried out by the National Bank of Ukraine with the help of economic standards – instantaneous, current and short-term liquidity. An analysis of the liquidity norms of the banking system of Ukraine has shown that banks generally comply with the requirements of the banking system regulator. The value of the norms of liquidity of large banks of Ukraine also revealed that they adhere to the established requirements of the National Bank of Ukraine. The coefficient analysis of liquidity of JSC "Raiffeisen Bank Aval" showed a sufficient level of its liquidity ratios. The ratio of the overall liquidity of the bank's liabilities tends to increase, while the ratio of highly liquid to working assets, albeit with a negative tendency, does not go beyond the established norm and characterizes the share of highly liquid assets in working assets.

An analysis of the current state and problems of bank liquidity in Ukraine has managed not only to determine the level, structure and dynamics of bank liquidity indicators, but also to identify ways to improve it, which will improve the overall financial status of banks. One of the ways to ensure liquidity at a given level is to analyze its state, which consists of specific periods of time, as well as to forecast the results of activities and conduct in the next scientifically sound economic policy in the field of formation of authorized capital, funds of special purpose and reserves, attraction of borrowed funds from outside organizations, active credit operations.

Key words: *liquidity, liquidity risk, liquidity risk classification, liquidity regulation, economic norms, coefficient analysis of liquidity.*

Постановка проблеми. Банківська ліквідність відіграє важливу роль як у функціонуванні окремого банку, так і в забезпеченні стійкості банківської системи України. Від її рівня залежать якість та повнота надання послуг клієнтам банку, тому одним з важливих завдань забезпечення фінансової стабільності банку є постійна підтримка необхідного співвідношення його власного капіталу та залучених і розміщених ресурсів або рівня його ліквідності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти банківської ліквідності висвітлено в працях багатьох вчених, таких як В.І. Міщенко, Н.Г. Славянська [1], Д.М. Олійник [5], О.В. Пернарівський [8], О.І. Шаталов [11]. Водночас додаткового дослідження потребують питання класифікації ризиків ліквідності та коефіцієнтного аналізу банківської ліквідності.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Під час дослідження банківської ліквідності однією з найважливіших проблем, яка потребує першочергового вирішення, є проблема регулювання рівня ліквідності банків, тому вибрана тема дослідження, пов'язана з аналізом проблем банківської ліквідності в Україні, є актуальною.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо управління банківською ліквідністю в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «ліквідність» (від лат. "Liquidus" – «рідкий», «текучий») у буквальному значенні означає легкість реалізації, продажу, перетворення матеріальних цінностей на кошти [1].

Поняття «ліквідність банку» означає можливість банку своєчасно й повно забезпечувати виконання своїх боргових та фінансових зобов'язань перед усіма контрагентами, що визначається наявністю достатнього власного капіталу банку, оптимальним розміщенням та величиною коштів по статтях активу й пасиву балансу з урахуванням відповідних термінів.

Іншими словами, ліквідність банку базується на постійній підтримці об'єктивно необхідного співвідношення таких її складових, як власний капітал банку, залучені та розміщені ним кошти, шляхом оперативного управління їх структурними елементами.

З урахуванням цього у світовій банківській теорії та практиці ліквідність прийнято розу-

міти як запас або потік. При цьому ліквідність як запас містить визначення рівня можливості банку виконувати свої зобов'язання перед клієнтами у визначений конкретний момент часу шляхом зміни структури активів на користь їх високоліквідних статей за рахунок наявних у цій галузі невикористаних резервів.

Ліквідність як потік аналізується щодо динаміки, що припускає оцінювання спроможності банку протягом визначеного періоду часу змінювати сформований несприятливий рівень ліквідності або запобігати погіршенню досягнутого, об'єктивно необхідного рівня ліквідності (зберігати його) за рахунок ефективного управління відповідними статтями активів та пасивів, залучення додаткових позикових коштів, підвищення фінансової стійкості банку шляхом зростання доходів.

Крім того, діяльність банків, що виступають посередниками між тими, хто має у своєму розпорядженні кошти у виді заощаджень, й тими, хто них потребує, полягає в тому, щоби раціонально залучати ці кошти та надавати їх у позичку або інвестувати за вищими ставками для забезпечення загальної прибутковості, зокрема одержання прибутку.

Для здійснення операційної діяльності, пов'язаної із залученням коштів та їх розміщенням в умовах ринкової невизначеності майбутнього попиту й надходжень наявних коштів за визначений період, банку потрібні кошти в їх ліквідній формі, тобто такі активи, що могли би бути легко й швидко перетворені у готівку з невеликим ризиком втрат або взагалі без нього.

Таким чином, ліквідність банку – це здатність банку своєчасно й у повному обсязі виконувати взяті на себе балансові та позабалансові зобов'язання; своєчасно й повністю забезпечувати можливі потреби платоспроможних клієнтів у кредитних коштах за умови збереження постійної позитивної маржі між середньою вартістю наданих та залучених коштів з урахуванням затрат, пов'язаних з кредитним ризиком, та затрат, пов'язаних з обов'язковим резервуванням [5].

Банк вважається ліквідним, якщо суми його наявних коштів та інших ліквідних активів, а також можливості швидко мобілізувати кошти з інших джерел достатні для своєчасного погашення боргових та фінансових зобов'язань. Крім того, ліквідний резерв необхідний для задоволення практично будь-яких непередба-

чених фінансових потреб, зокрема укладання вигідних угод за кредитом або інвестуванням; компенсування сезонних та непередбачених коливань попиту на кредит, поповнення коштів за несподіваного вилучення внесків.

Отже, банк вважається ліквідним, якщо суми його коштів, які він має можливість швидко мобілізувати з інших джерел, дають змогу своєчасно виконувати зобов'язання за пасивом. Необхідно підкреслити, що задля підтримки своєї стабільності банк повинен мати визначений ліквідний резерв для виконання непередбачених зобов'язань, поява яких може бути викликана зміною стану грошового ринку, фінансового положення клієнта або банку партнера.

У зв'язку із загостренням світової фінансової кризи та складною ситуацією на вітчизняному економічному ринку управління ризиком ліквідності набуває особливої важливості.

Управління банківськими ризиками спирається на сучасну загальну теорію економічного ризику (ризикологію), її методологію та інструментарій [4]. Як економічна категорія ризик є можливістю здійснення події, яка може привести до трьох економічних результатів, а саме негативного (програш, збиток); нульового; позитивного (виграш, вигода, прибуток). Варто зауважити, що існує дуже багато трактувань поняття «ризик». Науковцями, які вивчають це питання, наводиться більше двадцяти визначень цього терміна [9].

Щодо визначення категорії «ризик» щодо банківської діяльності, то виділяють два основних напрями. Перший напрям передбачає пояснення сутності ризику з позиції фінансових результатів комерційної діяльності. Відповідно, банківський ризик – це загроза втрати банком частини своїх ресурсів, недоотримання доходів, здійснення додаткових непередбачених витрат в результаті проведення певних фінансових операцій; негативне відхилення від поставленої цілі. Другий напрям поєднує спроби визначити ризик за допомогою інструментів теорії ймовірності. Відповідно, банківський ризик – це ситуативна характеристика діяльності банку, яка відображає невизначеність її майбутнього стану та можливі негативні наслідки [3]. Отже, банківські ризики є ймовірністю отримання негативних наслідків в результаті певних подій, водночас мінімізація ризиків означає зменшення дохідності, що суперечить стратегічній меті діяльності будь-якого банку.

Національним банком України (НБУ) визначено дев'ять категорій ризику, а саме кредитний, ризик ліквідності, ринковий, процентний, валютний, операційно-технологічний, ризик репутації, юридичний, стратегічний. Ці категорії не є взаємовиключними, адже будь-який продукт або послуга може наражати банк на декілька ризиків. Однак для зручності аналізу НБУ виявляє та оцінює ці ризики окремо.

Зокрема, в Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні зазначається,

що банківська діяльність піддається ризику ліквідності, який є ризиком недостатності надходжень грошових коштів для покриття їх відтоку, тобто ризиком того, що банк не зможе розрахуватися в строк за власними зобов'язаннями у зв'язку з неможливістю за певних умов швидкої конверсії фінансових активів у платіжні засоби без суттєвих втрат [2].

Головною причиною виникнення ризику ліквідності є незбалансованість між термінами погашення та обсягами активів і пасивів. Внаслідок цього відбувається зниження дохідності, адже для задоволення попиту на ліквідні кошти банкам необхідно позичати їх із зовнішніх джерел за вищими ставками.

Для більш детального дослідження ризику ліквідності варто зупинитися на його класифікації. Під класифікацією ризиків слід розуміти розподіл ризиків на конкретні групи за відповідними ознаками для досягнення поставленої мети. Науково обґрунтована класифікація ризиків дає змогу чітко визначити місце кожного у загальній системі. Згідно з наявними класифікаціями банківських ризиків ризик ліквідності розглядається у складі фінансових ризиків, а саме ризиків системних характеристик [10]. Деякими авторами ризик ліквідності розглядається у складі ризиків активних операцій, адже вони пов'язують його переважно з операціями з цінними паперами.

Базельський комітет з банківського нагляду розподіляє ризики на внутрішні та зовнішні. До зовнішніх, пов'язаних зі змінами економіки загалом, належать валютні, фінансові, правові та ризики стихійних лих, а до внутрішніх – ризик незбалансованої ліквідності, ризик за окремими операціями, ризики, пов'язані з наслідками прийняття неякісних рішень, ризик втрати ділової репутації. Проте, на нашу думку, причинами виникнення ризику незбалансованої ліквідності можуть бути як зовнішні, так і внутрішні чинники, тому цей ризик не можна однозначно віднести до зовнішніх або внутрішніх ризиків.

Щодо класифікації саме ризику ліквідності, то він поділяється на:

– ризик ліквідності фондування (недостатності грошових коштів), пов'язаний зі зниженням спроможності банку виконувати свої зобов'язання у зазначені строки чи неможливістю повністю або частково покрити грошовими коштами вимоги контрагентів;

– ризик ліквідності активів, пов'язаний з неможливістю реалізувати активи в тих чи інших сегментах фінансового ринку, що приводить до втрат [11].

Також авторами виділяються такі види ризику ліквідності:

1) балансовий ризик ліквідності – ризик того, що банк у певний момент часу не зможе виконати свої зобов'язання за рахунок наявних ліквідних активів унаслідок неадекватної структури балансу;

2) ризик ліквідності ринку – ризик того, що в певний момент часу виникне ситуація, за якої

банк не в змозі буде придбати на фінансовому ринку необхідні кошти за діючою ринковою ставкою через недостатність поточних обсягів послуг або низький кредитний рейтинг самого банку позичальника;

3) ризик події – наявний або очікуваний ризик, що загрожує доходам і капіталу банку, який спричиняється особливими ситуаціями (він є наслідком політичних, соціально-економічних та інших ризиків) [8].

Досить часто у зарубіжних наукових джерелах можна зустріти підхід до ризику ліквідності як до ризику незбалансованої ліквідності, який поділяється на:

- ризик недостатньої ліквідності, що означає неможливість своєчасного виконання банком своїх зобов'язань;

- ризик надлишкової ліквідності, що означає недотримання частини доходів через надлишок високоліквідних, але низько доходних активів [11].

Існує також класифікація, за якої ризики ліквідності можна поділити на дві групи:

- ризик поточної ліквідності, тобто виникнення ситуації, коли немає коштів для виконання поточних платежів;

- ризик перспективної ліквідності, коли можливе порушення платоспроможності в перспективі у зв'язку з незбалансованістю активів та пасивів за будь-якими терміновими групами.

Ліквідність балансу як ступінь покриття зобов'язань активами та ліквідність самих активів забезпечуються дотриманням обов'язкових економічних нормативів НБУ.

Першим етапом аналізу ліквідності є виявлення того, наскільки банк дотримується нормативів ліквідності, встановлених НБУ. Встановлення нормативних вимог щодо ліквідності, обов'язкових для кожної банківської установи, є звичайною практикою центральних банків низької країни. Це дає змогу здійснювати контроль за ліквідністю банків та підтримувати необхідний рівень ліквідності банківської системи загалом. Здебільшого задля цього застосовується метод коефіцієнтів, який дає можливість не тільки оцінити рівень ліквідності окремого банку, але й здійснити порівняльний аналіз ліквідності різних за розмірами банків.

Метод коефіцієнтів дає змогу виявити кількісний зв'язок між різними рахунками, групами та розділами балансу. У такий спосіб визначають питому вагу окремих балансових рахунків або груп рахунків у загальному обсязі активів (пасивів) або окремих груп та розділів балансу. Одержані значення порівнюються з нормативними значеннями або аналізуються в динаміці.

Зазвичай у практиці для регулювання та аналізу ліквідності банку центральні банки застосовують кілька коефіцієнтів ліквідності. Очевидним є те, що одним коефіцієнтом простіше керувати як комерційному банку, так і централь-

ному. Проте система багатьох коефіцієнтів дає змогу центральному банку гнучкіше проводити свою політику резервних вимог, наприклад змінювати рівень вимог для однієї категорії депозитів, залишаючи його без зміни для іншої. Це посилює ефективність управління ліквідністю банківської системи з боку центрального банку. Також система багатьох коефіцієнтів є більш прийнятною, тому що дає змогу враховувати різні рівні коливання, які притаманні різним категоріям депозитів, а також передбачає диференціацію ступеня ризику ліквідності для активів.

Подібна практика діє також в Україні. НБУ своєю Постановою від 28 серпня 2001 р. № 368 затвердив Інструкцію про порядок регулювання діяльності банків України, якою для банків встановлено такі нормативи ліквідності [2]:

- норматив миттєвої ліквідності;
- норматив поточної ліквідності;
- норматив короткострокової ліквідності.

1) Норматив миттєвої ліквідності (Н4) встановлюється для контролю за здатністю банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів. Він визначається як відношення суми коштів у касі (К_а) та на кореспондентських рахунках (К_р) до зобов'язань банку, що обліковуються за поточними рахунками (П_з):

$$H4 = \frac{K_a + K_p}{P_z} \cdot 100\%.$$

До зобов'язань, що обліковуються за поточними рахунками, належать кошти до запитання інших банків, розміщені в банку (зокрема, кошти НБУ), кошти бюджетів, кошти до запитання юридичних та фізичних осіб, кошти на клірингових та транзитних рахунках. Нормативне значення нормативу Н4 має бути не менше 20%.

2) Норматив поточної ліквідності (Н5) встановлюється для визначення збалансованості строков і сум ліквідних активів та зобов'язань банку. Він визначається як відношення активів первинної та вторинної ліквідності (А) до зобов'язань банку з кінцевим строком погашення до 31 дня включно (З):

$$H5 = \frac{A}{Z} \cdot 100\%.$$

До активів первинної та вторинної ліквідності під час розрахунку нормативу Н5 належать готівка в касі, банківські метали, кошти на кореспондентських рахунках і строкові депозити в НБУ та інших банках, боргові цінні папери, що рефінансуються та емітовані НБУ, інші боргові цінні папери в портфелі банку на продаж та інвестиції, надані кредити.

До зобов'язань належать кошти до запитання й строкові депозити інших банків та клієнтів, кошти бюджетів України, кредити, одержані від НБУ та інших банків, цінні папери власного боргу, емітовані банком, субординований борг банку, зобов'язання й вимоги за всіма видами гарантій, порук, авалів, зобов'язання з креди-

тування, що надані клієнтам та банкам. Нормативне значення нормативу Н5 має бути не менше 40%.

3) Норматив короткострокової ліквідності (Н6) встановлюється для контролю за здатністю банку виконувати прийняті ним короткострокові зобов'язання за рахунок ліквідних активів та визначається як співвідношення ліквідних активів (Ал) до короткострокових зобов'язань (Зк) зі строком погашення до одного року:

$$Н6 = \frac{Ал}{Зк} \cdot 100\%.$$

До ліквідних активів під час розрахунку цього нормативу відносять готівкові кошти, банківські метали, кошти на кореспондентських рахунках та короткострокові депозити в НБУ та інших банках, короткострокові кредити, що надані іншим банкам.

До зобов'язань належать кошти до запитання та короткострокові депозити інших банків і клієнтів, кошти бюджету України, короткострокові кредити, одержані від НБУ та інших банків, короткострокові цінні папери власного боргу, емітовані банком, зобов'язання за всіма видами гарантій, порук, авалів, зобов'язання з кредитування, що надані клієнтам і банкам. Нормативне значення нормативу Н6 має бути не менше 60% [7].

Значення економічних нормативів по банківській системі України за 2014–2018 рр. представлені в табл. 1.

З табл. 1 можна побачити, що значення економічних нормативів по банківській системі

України за досліджуваний період перебувають в межах встановлених оптимальних значень.

Нормативи ліквідності великих банків України представлені в табл. 2.

З табл. 2 можна побачити значення нормативів ліквідності банків України станом на 1 листопада 2018 р. і виявити, що банки дотримуються встановлених вимог НБУ.

Проаналізуємо ліквідність АТ «Райффайзен Банк Аваль», що є найбільшим українським банком з іноземним капіталом, який на 68% належить австрійському «Raiffeisen Bank International».

Чисті активи банку станом на 1 січня 2018 р. становили більше 72 млрд. грн., за розмірами яких банк посідає четверте місце серед усіх діючих банків України. Мережа обслуговування банку на початок 2018 р. нараховувала 503 відділення, 2 525 банкоматів та 414 платіжних терміналів. Банком емітовано 4,9 млн. платіжних карток, а також «Райффайзен Банк Аваль» володіє однією з найбільших мереж торговельних POS-терміналів чисельністю понад 23 тисячі одиниць.

Головний офіс «Райффайзен Банку Аваль» розташований у Києві. Банк два роки поспіль очолює рейтинг найприбутковіших банків в Україні. У 2017 р. його чистий прибуток становив 4,4 млрд. грн., у 2016 р. – 3,8 млрд. грн. Також «Райффайзен Аваль» посідає найвищі місця в рейтингах найстійкіших банків в Україні [6].

У АТ «Райффайзен Банк Аваль» норматив миттєвої ліквідності складає 35,73%, норматив поточної ліквідності – 42,04%, а норматив короткострокової ліквідності – 74,59%.

Таблиця 1

Динаміка економічних нормативів банків України за 2014–2018 рр.

Норматив		Станом на				
		1 січня 2014 р.	1 січня 2015 р.	1 січня 2016 р.	1 січня 2017 р.	1 січня 2018 р.
Н4	Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20%)	56,99	57,13	78,73	60,79	55,55
Н5	Норматив поточної ліквідності (не менше 40%)	80,86	79,91	79,98	102,14	108,08
Н6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60%)	89,11	86,14	92,87	92,09	98,37

Джерело: складено за даними джерела [7]

Таблиця 2

Нормативи ліквідності банків України станом на 1 листопада 2018 р.

Банк	Н4, Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20%)	Н5, Норматив поточної ліквідності (не менше 40%)	Н6, Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60%)
АТ «Укресімбанк»	60,94	133,18	114,79
АТ «Ощадбанк»	101,41	150,75	92,55
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	35,73	42,04	74,59
АТ КБ «Приватбанк»	40,15	151,10	103,20
АТ «Ідея Банк»	94,54	72,16	168,51
ПАТ «Креді Агріколь банк»	62,78	75,68	94,27

Джерело: складено за даними джерела [7]

Таблиця 3

Коефіцієнтний аналіз ліквідності АТ «Райффайзен Банк Аваль»

Показник	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст показника	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	$K_{зл} = \frac{Az}{Zz}$	Характеризує можливість банку погашення зобов'язань банку всіма активами.	1,11	1,19	1,19
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	$K_{влр} = \frac{Avл}{Ar}$	Характеризує питому вагу високоліквідних активів у робочих активах і має бути більше 20%.	0,38	0,27	0,23
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	$K_{рл} = \frac{Ad}{Zz}$	Характеризує забезпечення дохідними активами його загальним зобов'язанням і сповіщає про часткове погашення зобов'язань банку поверненнями дохідних активів (70–80%)	0,68	0,79	0,81

Джерело: складено за даними джерела [6]

Для аналізу ліквідності балансу банку скористаємося такими коефіцієнтами ліквідності (табл. 3).

Провівши коефіцієнтний аналіз ліквідності АТ «Райффайзен Банк Аваль», можемо зробити такі висновки. Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку за досліджуваний період має тенденцію до збільшення зі значення 1,11 у 2015 р. до значення 1,19 у 2017 р., а також характеризує можливість банку погашати зобов'язання всіма активами.

Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів хоча має негативну тенденцію, проте не виходить за рамки встановленого нормативу більше 20%, характеризуючи питому вагу високоліквідних активів у робочих активах.

Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань характеризує забезпечення дохідними активами його загальним зобов'язанням і сповіщає про часткове погашення зобов'язань банку поверненнями дохідних активів, а також має перебувати в межах 70–80%. За досліджуваний

період цей коефіцієнт відповідає встановленим нормативам.

Для ефективного регулювання ліквідності НБУ на грошово-кредитному ринку використовує такі інструменти, як операції РЕПО; операції з рефінансування банків; операції з обміну іноземної валюти задля підтримання ліквідності банків (своп); операції з власними борговими зобов'язаннями; операції з державними облігаціями України; надання стабілізаційного кредиту.

Висновки. Таким чином, кожний банк повинен самостійно забезпечувати підтримку своєї ліквідності на заданому рівні на основі як аналізу її стану, що складається на конкретні періоди часу, так і прогнозування результатів діяльності й проведення в подальшому науково обґрунтованої економічної політики в галузі формування статутного капіталу, фондів спеціального призначення та резервів, залучення позикових коштів сторонніх організацій, здійснення активних кредитних операцій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Банківські операції : підручник / за ред. В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янської. Київ : Знання, 2006. 727 с.
2. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#n25> (дата звернення: 1.05.2019).
3. Козьменко О.В. Управление рисками и страховая защита. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України* : збірник наукових праць. Т. 14. Суми : УАБС НБУ, 2005. С. 325–332.
4. Кредитний ризик комерційного банку : навчальний посібник / за ред. В.В. Вітліцького. Київ : Знання, 2000. 251 с.
5. Олійник Д.М. Ліквідність комерційного банку: управління та регулювання : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01. Київ, 2002. 20 с.
6. Офіційний сайт АТ «Райффайзен Банк Аваль». URL: <https://www.aval.ua> (дата звернення: 1.05.2019).
7. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 1.05.2019).
8. Пернарівський О.В. Аналіз та оцінка ризику ліквідності банку. *Вісник Національного банку України*. 2006. № 10. С. 26–29.
9. Васильева Т.А. и др. Риск-менеджмент инноваций : монография. Сумы : Деловые перспективы, 2005. 257 с.
10. Система банківського менеджменту : навчальний посібник / за ред. О.С. Любуна, В.І. Грушко. Київ : Інкос, 2004. 478 с.
11. Шаталов А.Н. Управление ликвидностью в рамках финансового менеджмента банка. *Финансовый менеджмент*. 2004. № 6. С. 101–110.